

Аношкова Т. А.

*Національний технічний університет України «Київський політехнічний
інститут»*

Теоретико-методичні основи формування культури англійського писемного мовлення у студентів немовних спеціальностей

Розвиток сучасного інформаційного суспільства та зміни у системі міжнародної комунікації призвели до змін в орієнтації вищих навчальних закладів щодо цілей мовної освіти. Виникла необхідність у підвищенні іншомовної писемної комунікативної компетенції для студентів нефілологічних спеціальностей. Останнім часом у програмах вищих шкіл з навчання іноземної велика увага приділяється підвищенню культури писемного мовлення, формуванню комунікативної, мовленнєвої та соціокультурної компетенцій.

Зростання інтересу до дослідження методичних основ формування навичок писемного мовлення у вищих навчальних закладів підтверджується численними дослідженнями цього питання провідними вітчизняними та зарубіжними вченими. Питання вивчення англійської мови, як другої іноземної, формування культури писемного мовлення та ін. були висвітлені в роботах таких науковців, як Г. С. Скуратівська, А. М. Бойко, Г. М. Громова, Т. М. Корж, С. Tribble, J. Swales та W. Rivers. Не дивлячись на численні дослідження, все ж питання присвячене навчанню навичок англійського писемного мовлення у вищих навчальних закладах немовного спрямування залишається не вивченим до кінця, і потребує детальнішого дослідження з урахуванням теоретико-методичних засад.

Таким чином, мета статті – дослідити основні методичні підходи до формування навичок іншомовної комунікативної компетенції у студентів ВНЗ технічних спеціальностей.

Письмо, тобто графічна фіксація мовлення, – продуктивний вид мовленнєвої діяльності, який методисти визначають як найважчий для опанування у процесі вивчення мови як іноземної. У реальній комунікації вага письма – лише 9%, під час навчання мови йому приділяють 20% навчального часу, водночас саме вміння написати письмове повідомлення свідчить про повне й досконале володіння іноземною мовою [3, с. 226].

Письмо, як вид мовленнєвої діяльності, визначається як володіння засобами формування та формулювання думок за допомогою мови та вміння користуватися такими засобами у процесі сприйняття та породження мовлення [1, с. 2].

У порівнянні з усним, писемне мовлення більш синтаксично упорядкованим, багатшим на лексичні звороти та граматичні конструкції, більш послідовним в оформленні та передачі думок, оскільки є заздалегідь продуманим. Писемне мовлення має здебільшого монологічний характер. Воно не залежить від адресата, оскільки найчастіше цей адресат узагальнений, неконкретний. Відповідно до обраного жанру та типу літературного мовлення, підбираються виражальні засоби, які відповідають умові та меті спілкування.

Вправи, які використовують для навчання письма як виду мовленнєвої діяльності, зазвичай розподіляють за дидактичною метою – які саме вміння вони мають розвинути або який тип тексту навчити творити. Класифікація вправ за іншими критеріями має такий вигляд: за ступенем моделювання дійсності – комунікативні та умовно-комунікативні; за участю викладача – частково керовані, мінімально керовані, повністю керовані (або: контрольовані, неконтрольовані, вільні); за наявністю опор – без опор, зі спеціально створеними опорами, з природними опорами; щодо умов виконання – індивідуальні, парні, групові, загальногрупові; за залученням ігрового компонента – без ігрового компонента, з рольовим ігровим компонентом; за зв'язком з іншими видами мовленнєвої діяльності – рецептивні, репродуктивні, продуктивні та ін. [3, с. 228].

Виступаючи суб'єктом іншомовної комунікації, для вирішення комунікативно-пізнавальних завдань студент повинен виявляти власну активність, яка забезпечується його бажанням вчитися. Потреба бути зрозумілим для адресата змушує студентів граматично правильно будувати писемне висловлювання. Писемна мовленнєва діяльність потребує творчого оперування словами у нових ситуаціях, використання засвоєних лексичних одиниць у різних ситуаціях спілкування, що сприяє розвитку мислення, допомагає підтримувати пізнавальний інтерес, який є основою мотивації навчання [2, с. 122].

Таким чином, для оволодіння навичками англійського писемного мовлення потрібно включити в навчальний процес дії, спрямовані на сприйняття інформаційного навантаження тексту, його композиційно-логічної структури, ознайомлення зі способами викладу (описом, оповіддю, поясненням, розмірковуванням), жанровою різноманітністю, розвиток навичок контролю й редагування. Важливими для творення письмових текстів є вміння логічно та послідовно висловлювати свої думки, стилістично та граматично правильно оформлювати текст, тобто забезпечити його змістову, композиційну та структурну цілісність та завершеність [3, с. 228].

Написання тексту іноземною мовою повинно складатись з декількох етапів, які включають в себе вибір або ознайомлення з темою, складання плану викладу, складання чорнового варіанту, його редагування та написання кінцевого матеріалу.

Перший або підготовчий етап творчої роботи передбачає, насамперед, пошук мети, адресата і форми письмової роботи. Цей етап забезпечує студентів основоположними ідеями. Підготовчий етап спрямований на генерування ідей. Згідно Рекомендацій Ради Європи для розвитку уміння творчого викладу думок пропонуються наступні завдання:

- 1) Мозкова атака (викладач формулює ряд тематично направлених питань, які можуть бути записані на дошці; кожен студент дає на них відповіді, а викладач записує їх на дошці для подальшого вживання студентами).

2) «Clustering» або «mapping» (звуження понять до ключових слів із даної теми та розширення понять від ключового слова;

3) Кубування (складний процес, суть якого полягає в розгляді якогось предмета із шести точок зору: опишіть його, порівняйте його, зіставте його, проаналізуйте його, використайте його, обговоріть).

4) Інтерв'ю можна вважати одним із найпростіших способів акумуляції ідей, тому що студенти можуть брати інтерв'ю один у одного. Це створює невимушену атмосферу в аудиторії. Час проведення обмежується п'ятьма хвилинами, і час написання основних напрямків, як правило, п'ятнадцятьма хвилинами. Потім написане студентами читається вголос, обговорюється, правиться викладачем та доопрацьовується автором. Наслідком читання та аналізу робіт своїх одногрупників є розширення мовного досвіду студентів і розвиток умінь об'єктивно аналізувати та оцінювати як свій, так і чужий текст [2, с. 124].

Отже, зробивши аналіз можливих методів формування англомовної письмової компетенції у студентів немовних ВНЗ, можна зробити висновки, що вивчення іноземної мови має не лише освітні, а й культурні цілі. Високий рівень володіння культурою іноземного писемного мовлення допомагає студентові у спілкування, уможливорює чіткий, логічний, граматично правильний та лексично наповнений виклад думок. Для розвитку навичок написання англомовних текстів використовуються різні види вправ, які направлені на аналіз інформації, розвиток комунікативних навичок, перевірку володіння лексичними одиницями та граматичними конструкціями, знання стилістичних норм та уміння логічного викладу думок.

Література:

1. Бебих В. В. Формування іншомовної ділової писемної компетенції студентів [Електронний ресурс] / В. В. Бебих. – Чернівці, 2009. – 10 с. Режим доступу: http://lingua.lnu.edu.ua/Visnyk/visnyk/Visnyk_16/articles/Bebykh.pdf

2. Лубянова О. В. Психолого-педагогічні особливості формування англомовної писемної комунікативної компетенції [Електронний ресурс] / О. В. Лубянова. – К.: НТУУ «КПІ», 2013. – С. 118-128. Режим доступу: <http://journal.fl.kpi.ua/ru/o-v-lubyanova/>

3. Станкевич Н. М. Розвиток писемного мовлення у студентів-іноземців [Електронний ресурс] / Н. М. Станкевич // Теорія і практика викладання української мови як іноземної, Вип. 4. – 2009. – С. 226-237 Режим доступу:

http://www.lnu.edu.ua/faculty/Philol/www/teoria_praktyka_ukr_mova/vyp_04_2009/30_stankevycz.pdf